

Чала Н.Д.,
д.н.держ.упр., професор
кафедри маркетингу та управління бізнесом,
Національний університет «Києво-Могилянська академія»

Поплавська О.М.,
к.е.н., доц., доцент
кафедри управління персоналом та економіки праці,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»

ЗБАЛАНСУВАННЯ ПОПИТУ І ПРОПОЗИЦІЇ КОМПЕТЕНЦІЙ: ВИКЛИКИ ІНДУСТРІЇ 4.0

Ринок праці, як динамічна система, постійно змінюється під впливом науково-технічних новацій. Наразі відчуваємо поступ 4-ї промислової революції, основу якої склали роботизація, цифровізація. Нові технології змінюють зміст та характер праці, тож змінюються вимоги до знань, навичок працівників. Як правило, цифровізація вимагає більшої мобільності, гнучкості та стійкої мотивації до навчання впродовж всього життя. ОЕСР зазначає, що 14 % робочих місць скоріш за все будуть автоматизовані, а 32 % — зазнають істотних змін щодо кількості та якості функціональних обов'язків [3]. Науковці також наголошують на високих ризиках на ринку праці [2, 5, 6, 8] оскільки уже зараз відчувається дисбаланс попиту і пропозиції на робочу силу. І в першу чергу це пов'язано з невідповідністю компетенцій, котрих набувають майбутні працівники у закладах освіти з потребами роботодавців щодо певних знань, навичок, тощо. Нажаль дослідження ОЕСР виявили, що 15 % дорослих людей не мають базових цифрових навичок, а 13 % — не мають базових навичок числення; в середньому в ОЕСР 6,6 % молодих випускників мають низьку грамотність та математичні навички [3]. Разом з тим, роботодавці вимагають посилення таких компетентностей, як емоційний інтелект, комплексність під час вирішення проблем, відсутність потреби у постійному контролі, тощо. Проте аналіз стандартів професійної освіти та стандартів вищої освіти свідчать про часткове врахування вимог ринку освітніми закладами (табл 1).

Таблиця 1

**ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОТРЕБИ РОБОТОДАВЦІВ У КОМПЕТЕНЦІЯХ
ТА РІВЕНЬ ЇХ ВРАХУВАННЯ НАВЧАЛЬНИМИ ЗАКЛАДАМИ***

2015 рік		2020 рік		2030 рік
Вимоги роботодавців	Врахування навчальними закладами	Вимоги роботодавців	Врахування навчальними закладами	Ключові компетенції працівників
1) Комплексне рішення проблем	частково	1) Комплексне рішення проблем	частково	Форсайт (у сенсі передбачення майбутнього). Діяти у короткостроковому періоді, розуміючи очікувані зміни, невизначеності та ризики
2) Координація дій з іншими	частково	2) Критичне мислення	частково	Вміння розв'язувати складні завдання (робота з дилемами, суперечностями та неоднозначністю)
3) Управління людьми	так	3) Креативність	так	Розробка нових наративів та переосмислення ставлення до навколишнього середовища
4) Критичне мислення	так	4) Управління людьми	частково	Відповідальність
5) Взаємодія, ведення переговорів	частково	5) Координація дій з іншими	частково	Креативність та творчість
6) Контроль якості	так	6) Емоційний інтелект	ні	Клієнтоорієнтованість (створення цінності для інших)
7) Сервіс-орієнтація	так	7) Складання суджень і прийняття рішень	так	Міждисциплінарність, яка базується на фундаментальних знаннях з базових дисциплін
8) Складання суджень і прийняття рішень	так	8) Сервіс-орієнтація	так	Координація, взаємодія, вміння працювати у «мережевому» колективі
9) Активне слухання	частково	9) Взаємодія, ведення переговорів	частково	Когнітивна гнучкість
10) Креативність	частково	10) Когнітивна гнучкість	ні	Емоційний інтелект

*побудовано автором за матеріалами джерел 1, 4, 7, 9

З таблиці 1 бачимо, що ринок праці найближчі роки поповнюватиметься робочою силою, котра не у повній мірі відповідає потребам ринку. Тому важливо переглянути методичні підходи до вибору навчальних програм закладами освіти аби у повній мірі урахувати перетворення, виклики Індустрії 4.0. Зокрема, важливо переглянути процедури ліцензування освітніх програм (з обов'язковим погодженням їх зі роботодавцями), знизити нормативи щодо наповненості навчальних груп та стимулювати поширення тренінгової практики проведення навчання, гарантувати й дотримуватися відповідності професійних стандартів та стандартів освіти.

Література

1. Alex Gray. The 10 skills you need to thrive in the Fourth Industrial Revolution. World Economic Forum. Режим доступу: <https://www.weforum.org/agenda/2016/01/the-10-skills-you-need-to-thrive-in-the-fourth-industrial-revolution/>
2. Chala N., Poplavska O. The 4th industrial revolution and innovative labor: trends, challenges, forecast. Man — Society — Economy. Intellectualisation and Humanisation of Work. — Zielena Gora. — 2017. — Vol. 4. — p. 141–155
3. Launch of the 2019 Skills Outlook: Thriving in a Digital World. Remarks by Angel Gurrna. OECD Secretary-General. 9 May 2019 — Paris, France. Режим доступу: <https://www.oecd.org/skills/launch-of-2019-skills-outlook-thriving-in-a-digital-world-paris-may-2019.htm>
4. Затверджені стандарти професійної освіти. 2019. Офіційний сайт МОН України. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/profesijno-tehnicna-osvita/derzhavni-standarti-navchalni-plani-ta-programi/zatverdzeni-standarti-profesijnoyi-osviti-2019>
5. Колот А. М. Трансформація інститута зайнятості як складова глобальних змін у соціально-трудовій сфері: феномен прекарізації // Ринок праці та зайнятість населення. — 2014. — № 2. — С. 3-6. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/grpn_2014_2_2
6. Колот А.М., Герасименко О.О. Інститути зайнятості і доходів в новій економіці: глобальні тренди. // Проблеми економіки та політичної економії (електронне фахове видання). — 2018. — № 1.– С. 195-235. Режим доступу: <http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/2010/24725/1/doc.pdf>
7. Стандарти вищої освіти. Офіційний сайт МОН України Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa?key=%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%80%D1%82%20%D0%B2%D0%B8%D1%89%D0%BE%D1%97%20%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B8>
8. Форд М. Пришестя роботів. Техніка і загроза майбутнього безробіття / пер.з англ. Володимир Горбатко. — Київ: Наш формат. — 2016. — 400 с.
9. E2030 CONCEPTUAL FRAMEWORK: KEY COMPETENCIES FOR 2030 (DeSeCo 2.0) OECD DIRECTORATE FOR EDUCATION AND SKILLS EDUCATION POLICY COMMITTEE 9-10 November 2016 Beijing, China Режим доступу: <http://www.oecd.org/education/2030/E2030-CONCEPTUAL-FRAMEWORK-KEY-COMPETENCIES-FOR-2030.pdf>